

констатировать, что в целом основные цели достигнуты – создана система объективной оценки уровня обученности выпускников общеобразовательных учреждений, расширена доступность высшего профессионального образования.

Более детальное изучение влияния введения ЕГЭ на систему образования требует дальнейшего специального исследования.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

Карплюк Павло Миколайович – кандидат педагогічних наук, професор кафедри соціальної педагогіки Горно-Алтайського державного університету

Наукові інтереси: технологія оцінювання знань, інноваційні методи в сучасній освіті.

ПІДГОТОВКА ВИКЛАДАЧІВ АГРАРНИХ КОЛЕДЖІВ ДО СТВОРЕННЯ ЕЛЕКТРОННИХ ПІДРУЧНИКІВ ДЛЯ ІНДИВІДУАЛІЗАЦІЇ НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ

Наталія КОНОНЕЦ
(Полтава)

У статті розглядається актуальна проблема теоретичної, практичної та методичної підготовки викладачів аграрних коледжів до процесу розробки та створення електронних підручників. Наведені примірні тематичні плани семінарів для викладачів аграрних коледжів.

Процес європейської інтеграції дедалі помітніше впливає на аграрну освіту. Україна чітко визначила орієнтири на входження в освітній та науковий простір Європи, здійснює модернізацію освітньої діяльності у контексті європейських вимог, працює над практичним приєднанням до Болонського процесу. Болонський процес – це процес розпізнавання однієї освітньої системи іншою в європейському просторі. З-поміж багатьох визначень «освіта», одним з найоптимальніших, наймісткішим, на наш погляд, є таке: освіта – це певне надбання особистості, що виявляється у її поведінці [3]. Тому ефективно реформування аграрної освіти в Україні залежить від врахування того факту, що освіта належить головним чином до індивідуальної, спеціальної культури студента і перебуває у сфері психіки особистості. Саме тому, з усіх колективних форм навчання, вона має бути максимально індивідуалізованою. Болонські стандарти у системі вищої аграрної освіти надають важливого значення індивідуалізації роботи студентів. Але для більш ефективної реалізації цих завдань викладач повинен запропонувати студенту навчально-методичний комплекс дисципліни (програму, теоретичний матеріал, методичні вказівки для самостійної роботи, індивідуальні завдання, підручник, лабораторний практикум, задачник, тести різних рівнів складності) у зручній для студента формі.

Вирішенням проблеми індивідуалізації навчання студентів аграрних коледжів є розробка та створення електронних підручників з усіх дисциплін, які викладаються у коледжі.

Але звідси випливає не менш важлива проблема підготовки викладачів аграрних коледжів до процесу розробки та створення електронних підручників. Практика показує, що вирішення даної проблеми знаходиться у зародковому стані.

Проблема підготовки викладачів розроблялася у наступних аспектах: підготовка викладачів до інноваційної діяльності (С.Т. Шацький, А.І. Пискунов, З.І. Равкін); у дослідженнях, присвячених проблемі підготовки майбутнього вчителя до творчої педагогічної діяльності (О. Мороз, В. Сластьонін, Н. Філіпенко, В. Бондар), використанню дидактичних ігор у навчальному процесі (Н. Посталюк), створенню педагогічних умов індивідуалізації професійної підготовки (М.В. Гриньова, О.М. Пехота), навчально-методичний комплекс підготовки викладача дистанційного навчання (В.М. Кухаренко); інформаційно-комунікаційні технології у професійній підготовці учителя технології (О.І. Тарасова); теоретичні основи створення і використання засобів інформатизації освіти (Д.Ш. Матрос, С.В. Панюкова, О.В. Зіміна, С.А. Христочевський); модель методичної підготовки учителів на базі Інтернет (А.Ю. Уваров); підготовка майбутніх учителів до використання сучасних Інтернет-технологій і комп'ютера в оцінювання результатів навчання (С.А. Марченко); системний підхід до підготовки учителів-предметників в області нових інформаційних технологій (Л.В. Лістрова); підготовка учителів інформатики до створення електронних підручників засобами мов програмування (А.А. Витухновська, Н.С. Трет'як).

Аналіз літературних джерел та ресурсів Інтернет свідчить, що в основному розроблялися проблеми підготовки вчителів шкіл та ВНЗ III-IV рівнів акредитації, а проблема спеціальної підготовки викладачів

аграрних коледжів до створення електронних підручників ґрунтовно та систематично не вивчалася. Дана проблема на сьогоднішній день не була предметом спеціальних досліджень.

На жаль, ні педагогічні ВНЗ, ні інші ВНЗ I-IV рівнів акредитації, ні численні навчальні центри поки не приділяють такій підготовці належної уваги. Головна причина в тім, що така підготовка досить трудомістка, вимагає розробки нових методів і організаційних форм роботи із викладачами, пошук яких ще тільки починається [4]. Разом з тим, розробка моделей такої підготовки викладачів украй актуальна. Ідея про необхідність теоретичної, практичної та методичної підготовки педагогів до створення електронних підручників, що будується на базі придбаних компетенцій в області використання інформаційно-комунікаційних технологій, сама по собі не нова. Більше того, для такої підготовки можна використовувати багато методичних матеріалів із уже існуючих [9, 11].

Певні курси, тренінги, семінари, конференції, різноманітні методичні матеріали пропонують ресурси Інтернет, наприклад, Освітній портал <http://www.osvita.org.ua/courses/itstep/>, Група електронного навчання <http://elearning.finec.ru/products.htm>, Центр комп'ютерного навчання «Семіком» <http://www.semi.com.ua/>, тощо; центри дистанційної освіти, наприклад, Центр дистанційної освіти «Ейдос» <http://www.eidos.ru/courses/themes/23610/index.htm> пропонує курс "Электронный учебник: педагогические основы разработки", відкрита міжнародна система ILIAS <http://ilias.univ.kiev.ua/>, віртуальне навчальне середовище MOODLE <http://moodle.com.ua/>, які призначені для автоматизації та впровадження елементів дистанційного навчання у навчальний процес, пропонують віртуальне навчання та створення електронних підручників. Допомагають у вирішенні проблеми й Інтернет-форуми (наприклад, <http://conference.mdpu.org.ua/>), на яких викладачі обмінюються власним досвідом та мають можливість задавати актуальні питання. Переваги таких віртуальних курсів полягають у їх відкритості та доступності, але значними недоліками є те, що більшість із них платні і коштують аж ніяк не дешево та й орієнтовані вони значною мірою на викладачів-професіоналів в області комп'ютерної техніки. Звичайному викладачу аграрних коледжів буде досить складно розібратися у структурі, матеріалах та методиці віртуальних курсів, платні ж курси, які пропонуються на Інтернет-ресурсах, загалом проводяться у великих містах (Київ, Харків, Донецьк та ін.), до яких теж

потрібно добиратися за власний кошт та з відривом від основної роботи. Тому проблему підготовки викладачів аграрних коледжів до процесу розробки та створення електронних підручників такі курси не вирішують.

Долучаються до проблеми підготовки викладачів і курси підвищення кваліфікації, які пропонуються різними ВНЗ I-IV рівнів акредитації, школами підвищення кваліфікації, інститутами післядипломної освіти, методичними об'єднаннями ВНЗ I-II рівнів акредитації областей. Ними організуються і проводяться семінари із впровадження інформаційно-комунікаційних технологій у навчально-виховний процес, на яких можливі окремі питання, присвячені електронним підручникам. Але питання підготовки викладачів аграрних коледжів до розробки та створення електронних підручників залишається відкритим і потребує нагального розгляду та вирішення.

З усього вище викладеного можна констатувати факт, що проблема підготовки викладачів аграрних коледжів до створення електронних підручників досить гостро постає на сьогоднішній день.

Метою даної статті є висвітлення питань, пов'язаних з особливостями створення електронних підручників як засобів індивідуалізації навчального процесу, та підготовкою викладачів аграрних коледжів до процесу розробки та створення електронних підручників.

Різнноманітні аспекти проблеми електронних підручників, їх створення та впровадження у навчальний процес розроблялися такими спеціалістами: електронні підручники для шкільної освіти (Г.А. Саприкіна), основні концепції створення відеолекцій для електронного підручника (В.Н. Серов), питання теорії і практики створення електронних підручників (Е.Г. Гаєвська, А.А. Ульянов, В.М. Мадзігон, В.В. Лапінський, М.І. Жалдак, Л.Е. Гризун, М.І. Шерман, Н.О. Макоед, П.Б. Залманов, Л.Х. Зайнутдінова), інструментальні системи для створення електронних підручників, практикумів, екзаменаторів (В.В. Кручинін, С.З. Ямпольський) та інші.

Все більшого поширення в аграрних ВНЗ I-II рівнів акредитації знаходять електронні підручники з різнноманітних фахових дисциплін, однією з характерних ознак яких є спрямованість на розвиток творчих здібностей студента, розвиток його критичного мислення, вміння приймати рішення у складних професійних та соціальних умовах, що є характерною ознакою сучасної парадигми освіти [2]. Особливого значення при цьому набуває підготовка студента до життя в

інформаційному суспільстві, формування навичок використання комп'ютерних засобів як засобів професійної діяльності. Одним з методів, які можуть комплексно реалізувати досягнення названих цілей є організація індивідуалізації навчання студентів, із залученням до навчального процесу адекватних сьогоденню та педагогічної ситуації різних засобів інформаційно-комунікаційних технологій, одним з яких і є електронний підручник. Сучасні тенденції якісного оновлення і підвищення ефективності професійної підготовки висококваліфікованих кадрів аграрного профілю, за ринкових умов, спонукають до удосконалення системи організації індивідуалізації роботи студентів у ВНЗ I-II рівнів акредитації. Викладачам-розробникам електронних підручників варто звернути особливу увагу на необхідність детального планування навчальної діяльності, її організації, чіткої постановки цілей і завдань навчання. Студенти повинні розуміти призначення запропонованих електронних підручників. Від змісту матеріалу, що визначає структуру й рівень їх пізнавальних інтересів значною мірою залежить ефективність індивідуалізації навчального процесу студентів.

Пізнавальні процеси студентів безпосередньо впливають на засвоєння навчального матеріалу. Звідси випливає, що розробляючи електронні підручники для індивідуалізації навчання, необхідно брати до уваги психологічні закономірності сприйняття, пам'яті, мислення, уваги, а також вікові особливості студентів. Вплив на сприйняття навчального матеріалу реалізується через форму представлення матеріалу в електронному підручнику (фон сторінок, гарнітура шрифту, розширення графічних зображень, формати графічних зображень, звуки, відеофрагменти, використання табличної інформації, розміри ілюстративного матеріалу, анімаційних малюнків, фотоматеріалів, аудіо- і відеофрагментів, комп'ютерних моделей); використання мультимедіа, аудіо- і відеокомпонентів, які підвищують наочність представлення матеріалу, а також дають можливість використовувати його студентам зі спеціальними потребами [8].

Індивідуалізація навчання за допомогою електронних підручників дає можливість проходити весь курс у власному темпі. Це дозволяє уникати пропусків у процесі вивчення, у випадках, якщо студент повинен перервати курс через об'єктивні причини або просто погано сприймає зміст інформації викладача на слух. Психологи визначають елемент «власний темп» як одну із тих особливостей, що обумовлює ефективність індивідуалізації навчання. При цьому всі методичні та

дидактичні засоби, реалізовані в електронному підручнику (організація навчального матеріалу, вправ, методичних рекомендацій, тестового блоку тощо), заломлюються через призму особистості студента, його мотивів, потреб, здібностей, інтелекту. Адресовані студенту навчальні завдання повинні стимулювати його особистісну інтелектуальну активність без зайвого фіксування помилок, промахів, невдач [10].

У аграрних коледжах на сьогоднішній день гостро постає проблема розробки, створення та впровадження електронних підручників з різних дисциплін, які повинні включати усі основні дидактичні, методичні, наукові, та інформаційно-довідкові матеріали з акцентом на аграрний напрямок, оскільки аграрна освіта базується на широкому спектрі практичних занять. Такий електронний підручник дає можливість більш повно розкривати питання, оскільки в звичайних підручниках та навчальних посібниках дається далеко не повна інформація, ілюстративний ряд далекий від досконалості. Використання електронних підручників дає можливість студентам отримувати необхідну інформацію в тому обсязі, у якому їм необхідно.

Дисципліни аграрного напрямку мають свою специфіку: кожна тема, теоретичний чи практичний матеріал повинен нести зв'язок із практичним застосуванням отриманих знань. Студент повинен чітко бачити, де застосовується на практиці у аграрній сфері те, що він вивчає на даний момент. Для реалізації ідеї доцільно використовувати у електронному підручнику відеоматеріали. Також можуть бути використані посилання на адреси сайтів Internet, тематика яких збігається з тематикою, що вивчається. Це дозволить студенту необмежено глибоко занурюватися у вивчення актуальних для нього питань. Таким чином, сам студент визначає більш важливі для нього питання і має змогу вивчати їх детальніше.

Аналізуючи сучасний стан проблеми підготовки викладачів аграрних коледжів, можна зробити висновок: активну участь у процесі розробки та створення електронних підручників повинні взяти на себе власне самі викладачі аграрних коледжів, і не лише викладачі інформатики, але й викладачі інших дисциплін, які забезпечують підготовку висококваліфікованих кадрів для аграрного сектору. Зрозуміло, що для цього викладачів слід ґрунтовно підготувати. Над вирішенням цих проблем активно працюють Навчально-методичний центр Міністерства аграрної політики України (далі – НМЦ) та педагогічні колективи аграрних коледжів.

Навчально-методичний центр Міністерства аграрної політики України значну увагу

приділяє питанням якісної та ефективної підготовки майбутніх фахівців-аграріїв. Ним постійно проводяться різноманітні заходи щодо поліпшення підготовки студентів та підвищення кваліфікації викладачів. Для реалізації ідеї створення та впровадження електронних підручників великого значення набули майстер-класи, які систематично проводяться у НМЦ. Майстер-клас – форма передачі досвіду, майстерності шляхом показу прийомів роботи педагогічних працівників: викладачів вищої кваліфікаційної категорії, викладачів-методистів, переможців оглядів-конкурсів «Викладач року», «Куратор року», на кращий методичний матеріал та навчальний відеофільм.

Метою діяльності майстер-класу є: удосконалення наукової, освітньої, професійної підготовки педагогічних працівників; практичне індивідуальне оволодіння вміннями і навичками застосування форм і методів навчання і виховання; формування авторської системи діяльності; удосконалення педагогічного менеджменту.

Завдання майстер-класу: сприяти розвитку педагогічної творчості; передача авторського досвіду педагогів; робота з молодими та малодосвідченими педагогами; проведення експериментальної роботи.

Так, тільки у березні-квітні 2008 року на базі відділу педагогічного досвіду і творчості молоді ВСП НМЦ «Навчально-методичний центр» Міністерства аграрної політики України відбулися 11 майстер-класів з питань впровадження інформаційно-комунікаційних технологій в навчально-виховний процес, учасниками яких стали 365 осіб із 112 аграрних вищих навчальних закладів, серед них: завідувачі методичними (педагогічними) кабінетами, активні учасники Виставки, молоді викладачі. Досвідчені педагоги, які уже мають певні здобутки на ниві створення електронних підручників, охоче поділилися напрацюваннями перед своїми колегами [4]. Запрошувалися до участі у майстер-класах викладачі аграрних вищих навчальних закладів I-II рівнів акредитації із усіх регіонів України. Вони виступали в ролі студентів, щоб навчитися застосовувати на практиці кращі ідеї, надбання керівників майстер-класів (рис.1).

На цих майстер-класах викладачі аграрних коледжів мали можливість ознайомитися з уже розробленими електронними підручниками з різних дисциплін, а також вчитися різним способам створення електронних підручників.

Досвід Навчально-методичного центру показує, що процес створення електронних підручників у аграрних ВНЗ I-II рівнів акредитації рухається у кращому напрямку, але і не такими швидкими темпами, як того вимагає

сьогодення. Хочеться відмітити, що електронні підручники розробляються і впроваджуються в Аграрному коледжі управління і права Полтавської ДАА, Рівненському аграрному коледжі, Каховському державному аграрному технікумі, Брацлавському агроекономічному коледжі Вінницького ДАУ, Сосницькому сільськогосподарському технікумі бух галтерського обліку та ін. [5].

Рис.1. Майстер-клас у НМЦ (сmt.Немішаєве), березень 2008 р.

У статті Тетяни Ольховик, в.о. завідувачки відділу педагогічного досвіду і творчості молоді Науково-методичного центру аграрної освіти зазначено: «Викладачі знайомляться з новою технологією – технологією гіпертексту. Використання гіпертекстових посилань є обов'язковим при розробці електронних посібників, підручників. Одним натисканням клавіші користувач переноситься до потрібної йому частини документа або до нового документа. Наталія Кононець (рис.1), викладач інформатики Аграрного коледжу управління і права Полтавської ДАА, поділилася досвідом створення електронних навчальних посібників та програмованих тестових завдань та навчила учасників майстер-класів створювати найпростіший електронний посібник у середовищі Word та конструювати тестові контролюючі завдання за допомогою тестових оболонок [5]».

Враховуючи вище зазначене, слід зробити висновок: викладачам не оминати процесу створення і активного використання у навчальному процесі електронних підручників. Для більш ефективної реалізації цієї ідеї

доцільно запровадити у своїх навчальних закладах для викладачів аграрних коледжів освітні студії, школи-семінари вивчення комп'ютерної техніки, міні майстер-класи тощо, залучаючи їх до активної діяльності.

Наприклад, цикловою комісією математики, інформатики та комп'ютерних технологій Аграрного коледжу управління і права Полтавської ДАА неодноразово проводилися семінари для усіх викладачів коледжу, на яких викладачі побували у ролі студентів. Під професійним керівництвом викладачів інформатики педагоги вчилися основам роботи на комп'ютері, техніці роботи зі сканером, принтером, знайомилися з новинками апаратного забезпечення комп'ютера, вивчали текстовий, табличний процесори, програми створення презентацій, технологію запису інформації на компакт-диски, використання дискет та флеш-карт, вивчали комп'ютерну графіку та роботу з фотоматеріалами тощо. Крім того викладачі коледжу мали змогу ознайомитися з електронними підручниками, розробленими Н. Кононец, з таких предметів: «Інформатика та комп'ютерна техніка», «Комп'ютерні технології в юридичній діяльності», «Інформаційні системи у менеджменті», «Інформаційні системи і технології у фінансах», «Комп'ютерні мережі та телекомунікації», «Комп'ютеризація сільськогосподарського виробництва» та інші. Такі семінари дали змогу викладачам самостійно попрацювати з електронним підручником, на власному досвіді оцінити переваги індивідуалізації навчання засобами електронних підручників, визнати необхідність їх створення і активного впровадження. Важливим мотиваційним моментом реалізації цієї ідеї є надання можливості викладачам самостійно готувати зміст електронного підручника, теоретичний та практичний матеріали, методичні вказівки, демонстраційні відеофрагменти тощо, визначаючи найважливіші цілі і завдання відповідно до спрямування професійної підготовки фахівця аграрного сектору. Викладачі мали змогу переконатися, що впровадження у навчальний процес викладання дисциплін з використанням електронних підручників дозволяє оптимізувати навчальний процес за критерієм обмеженості часу на вивчення дисципліни, розширити рамки професійної підготовки фахівців, реалізувати принцип індивідуалізації навчання, активізувати пізнавальну діяльність студентів, що дозволить майбутнім фахівцям більш впевнено та вміло орієнтуватися у професійних питаннях. Тому бажані навчитися створювати власні електронні підручники мали можливість пройти підготовку до процесу створення, відвідавши семінар

«Вивчаємо комп'ютер». Заняття проводилися під час зимових канікул, а потім 1 раз на тиждень (за необхідності). По закінченні семінару викладачами інформатики надавалися індивідуальні консультації, якщо у когось із викладачів у ході роботи виникали питання.

Викладачами інформатики був розроблений примірний тематичний план семінару «Вивчаємо комп'ютер», який був розрахований на 42 години (таблиця 1). Основною метою і завданням цього семінару є формування у слухачів практичних навичок використання сучасних інформаційних технологій у педагогічній діяльності.

Для досягнення поставленої мети у процесі викладання семінару вирішуються завдання практичного вивчення слухачами: можливостей сучасної комп'ютерної техніки; програмних засобів і їхніх можливостей у керуванні обчислювальними й інформаційними ресурсами в операційній системі Windows, а також пакета офісних і деяких інших програм, корисних у професійній діяльності викладача; можливостей локальних, корпоративних і глобальних комп'ютерних мереж по відділеному доступу й обміну інформацією, засобів одержання інформації з мережі Інтернет.

За підсумками вивчення слухач повинен уміти:

- працювати із програмами офісного призначення – текстовими та табличними процесорами, графічними редакторами і засобами створення презентацій;
- використовувати антивірусні програми, програми архівації;
- працювати зі сканером і програмою FineReader;
- записувати інформацію на компакт-диски, використовувати дискети та флеш-карти;
- одержувати інформацію із серверів WWW у середовищі Інтернет, одержувати й відправляти електронну пошту.

Таблиця 1.

Примірний тематичний план семінару «Вивчаємо комп'ютер»

№	Назва розділу і теми	К-ть год.
1	Апаратне забезпечення комп'ютера. Будова і принцип дії обчислювальної системи.	2
2	Системне програмне забезпечення. – Загальна характеристика операційної системи Windows XP. – Основні настройки Windows. Панель управління. Робота з файлами і каталогами у Windows. – Службові та стандартні програми ОС Windows. – Віруси, антивірусні програми. Архівація даних. Архіватори.	8
3	Прикладне програмне забезпечення. – Текстові процесори. Текстовий	20

	процесор Microsoft Word. – Табличні процесори. Табличний процесор Microsoft Excel. – Системи створення презентацій. Microsoft PowerPoint. – Робота з графічними об'єктами. Графічні редактори та програми перегляду малюнків.	
4	Система автоматичного перекладу та перевірки правопису. Програмні продукти Рута, Плай, Pragma.	2
5	Система автоматичної конвертації документів в електронний вигляд. Сканування текстів. Робота із ABBYY Fine Reader.	2
6	Накопичувачі. Робота з дискетою. Робота з флеш-картою. Робота з компакт-дисками. Програма NERO 7.0.0.0.	2
7	Комп'ютерні мережі. Глобальна мережа Інтернет.	6
	Знайомство з WordWideWeb (www) технологією. Браузери. Навігація у World WideWeb. Пошук інформації в Інтернет. Пошукові сервери. Електронна пошта.	
	Всього на курс семінару	42

Такий примірний тематичний план базується на робочій програмі предмета «Інформатика та комп'ютерна техніка» для студентів. Тому інструкційні картки, картки із завданнями та методичні рекомендації для студентів, які були у навчально-методичному комплексі дисципліни, ефективно використовувалися як роздатковий матеріал для слухачів семінару.

Пройшовши навчання за таким планом викладачі, за умови постійного набуття навичок роботи з комп'ютером і прикладними програмами, готові до переходу на більш складний рівень, а саме до реалізації гіпертекстової технології засобами текстового процесора Microsoft Word.

Пропонуємо примірний тематичний план проведення семінару «Гіпертекстові технології. Використання Microsoft Word 2003» по підготовці викладачів аграрних коледжів до створення електронного підручника за допомогою програми Microsoft Word 2003 (таблиця 2).

Метою семінару є ознайомлення викладачів з основами створення й використання електронних навчальних матеріалів.

Для формування у викладачів практичних навичок по розробці й застосуванню електронних підручників і посібників у реальній педагогічній практиці необхідно вирішити наступні завдання: представити слухачам цілісну картину необхідності створення електронних підручників; розглянути технології створення педагогічного сценарію електронних підручників; вивчити методи структурування й компонування електронних

підручників і посібників; ознайомити з технологіями формування гіпертекстового середовища й дизайном інтерфейсів користувача електронних підручників.

За підсумками вивчення слухач повинен: мати уявлення про перспективи й концепції розвитку електронних підручників і посібників; мати уявлення про склад навчально-методичного комплексу дисципліни; представляти технологію підготовки комп'ютерних моделей, тренажерів, електронного лабораторного практикуму; представляти правила дизайн-проекування інтерфейсів користувача; знати сучасні вимоги до електронних підручників і посібників, його структури, основні характеристики; уміти створювати електронний текст із гіперпосиланнями у Microsoft Word 2003; уміти включати до електронного підручника за допомогою гіперпосилань створені презентації у програмі PowerPoint 2003.

Таблиця 2.

Примірний тематичний план семінару «Гіпертекстові технології. Використання Microsoft Word 2003»

№	Назва розділу і теми	К-ть год.
1	Поняття електронного підручника. Основні вимоги до структури, змісту, контенту. Вимоги до створення.	4
2	Робота з текстом. Форматування тексту. Вставки у текст.	4
3	Вигляд документа: Веб-документ.	2
4	Робота з фоном.	2
5	Гіперпосилання. Внутрішні та зовнішні. Закладки.	4
6	Художнє оформлення електронного підручника.	4
	Всього на курс семінару	20

У ідеальному варіанті слід було б запровадити для проведення семінар з питань вивчення цифрових технологій: цифрове фото, цифрове відео, технології фото-, відеозйомки, фото- та відеомонтажу. Викладачі, які вмітимуть самостійно фотографувати та здійснювати відеозйомку, зможуть створювати невеликі відеофрагменти для електронного підручника, які значно «оживлять» його, реалізуючи дидактичні принципи навчання. Звичайно, кількість годин, відведених на ці семінари, досить орієнтовна. Зрозуміло, що чим більше годин виділено на практику, тим краще засвоїться матеріал, тим якісніший електронний підручник можна створити у майбутньому. Як

показала практика, відсоток бажаючих викладачів відвідувати такі семінари, а отже долучатися до процесу розробки і створення електронних підручників, досить малий. Так, процес трудомісткий, займає багато часу та зусиль, але сьогодняшня аграрна освіта цього нагально потребує. Тому, на нашу думку, адміністрації аграрних ВНЗ I-II рівнів акредитації слід запровадити обов'язкові семінари по підготовці викладачів для усіх своїх педагогів.

Не слід вважати, що пройшовши такі курси-семінари, викладач відразу створить електронний підручник. Це – кропіткий, трудомісткий та довготривалий процес, у ході якого викладачу будуть потрібні численні консультації, які надаються викладачами інформатики на протязі року. Але такі курси, як підготовчий етап, є необхідною умовою ефективності процесу розробки, створення та впровадження електронних підручників у аграрних коледжах.

Слід відмітити, що після проведених у 2006-2009 навчальних роках семінарів у Аграрному коледжі управління і права Полтавської ДАА були створені електронні посібники з предметів «Статистика» та «Економічний аналіз» викладачами економічних дисциплін та система комп'ютерних тестів з «Агрономії» викладачами аграрних дисциплін.

Долучаються до процесу підготовки викладачів і обласні методичні об'єднання та методичні об'єднання викладачів коледжів, проводячи семінари та науково-практичні конференції, присвячені впровадженню новітніх інформаційно-комунікаційних технологій у навчальний процес. Велику увагу приділяють питанням розробки та створення електронних підручників у різних програмних середовищах.

Так, 12 березня 2008 року на базі Аграрного коледжу управління і права Полтавської ДАА відбулося засідання методичного об'єднання методистів ВНЗ I-II рівнів акредитації Полтавської області, на якому розглядалося питання «Електронний підручник: структура, зміст, основні вимоги». На цьому засіданні було презентовано новий електронний підручник «Комп'ютеризація сільськогосподарського виробництва» для студентів спеціальності «Організація і технологія ведення фермерського господарства» і обговорено проблеми створення такого електронного підручника, його розповсюдження та впровадження та проблему підготовки викладачів коледжів до створення підручника такого рівня (рис.2).

На нашу думку слід активніше організувати методичну роботу у самих аграрних ВНЗ I-II рівнів акредитації по підготовці викладачів

аграрних коледжів до процесу розробки та створення електронних підручників.

Рис.2. Обласне засідання методоб'єднання методистів ВНЗ I-II рівнів акредитації Полтавської області, Аграрний коледж управління і права ПДАА

Методичну роботу у цьому напрямі можна проводити в індивідуальній і колективній формах, які різняться між собою використовуваними прийомами, будучи однаково спрямованими на вдосконалення майстерності викладача і педагогічного колективу загалом [6, 7]. Індивідуальна форма методичної роботи у коледжі полягає у самостійній роботі педагога над підвищенням теоретичного рівня своїх знань, набуття практичних навичок при створенні електронних підручників, вдосконаленням методичної майстерності. Результатом цього процесу є те, що немало викладачів, дбаючи про підвищення ефективності навчального процесу, створюють власні методичні розробки.

Для цілеспрямованої підготовки до розробки та створення електронного підручника заздалегідь розробляють перелік питань навчально-довідкової літератури, освітніх сайтів в Інтернеті. Методичне об'єднання коледжу складає перелік науково-методичної літератури для викладача, що також допомагає йому розібратися в сучасному океані методичної літератури.

Науково-методичні посібники та методичні рекомендації по створенню електронних підручників сприяють не тільки їх активній розробці, але й професійному зростанню та вдосконаленню педагогічної майстерності викладача, підвищенню ефективності навчально-виховної діяльності взагалі.

Колективні форми методичної роботи у коледжі мають на меті підвищення майстерності усіх викладачів у процесі

цілеспрямовано спланованих і реалізованих заходів щодо покращення процесу розробки електронних підручників. Однією з найпоширеніших колективних форм методичної роботи у коледжі є відкриті заняття, завданням яких є впровадження у практику викладачів різних дисциплін передового педагогічного досвіду і надбав педагогічної науки. Істотне значення у підвищенні педагогічної майстерності має взаємовідвідування уроків, на яких викладачі можуть продемонструвати розроблений електронний підручник, ознайомитися з його структурою, методикою використання на заняттях різних типів, оцінити ефективність впровадження у навчальний процес.

Предметні методичні об'єднання викладачів та циклові комісії організують консультації для викладачів та заслуховують звіти викладачів, які досягли у процесі створення електронних підручників певних успіхів і можуть поділитися власним досвідом.

Нерідко у системі методичних об'єднань коледжу та інших ВНЗ I-II рівнів акредитації доцільно створювати творчі (проблемні) групи у складі 5–10 добре теоретично та практично підготовлених викладачів, які працюють над розв'язанням проблеми створення електронних підручників.

Методичні кабінети також повинні мати у своєму розпорядженні різні методичні матеріали для надання викладачам методичної допомоги. До їх розроблення доцільно залучити всіх педагогів аграрного коледжу (рис.3).

Рис.3. Методичний кабінет Аграрного коледжу управління і права ПДАА

Продуктивною формою методичної роботи у цьому напрямку є семінар-практикум. Цінність його полягає в тому, що викладачі самостійно опрацьовують педагогічну літературу з проблеми, аналізують власний

досвід. Опрацьовані матеріали учасники семінару-практикуму оформляють у вигляді рефератів або доповідей. Обговорення різних шляхів вирішення проблеми створення електронних підручників у різноманітних програмних додатках дозволить вибрати найоптимальніший для викладачів аграрних коледжів.

Участь викладачів у науково-методичних семінарах сприяє ознайомленню з сучасними науковими здобутками, з новими технологіями створення електронних підручників, що допомагає їм осмислити власний досвід, прилучитися до науково-пошукової роботи, підвищити свій інтелектуальний і творчий потенціал, обирати і формулювати стратегію розробки таких підручників, техніку її здійснення.

Сприяють ефективному розв'язанню проблеми і педагогічні читання та науково-практичні конференції, які мають на меті узагальнення і поширення передового педагогічного досвіду у царині створення електронних підручників. Їх можна організувати у коледжі, районі, області, країні.

Доцільно скористатися досвідом діяльності експериментальних педагогічних майданчиків. Відповідно до «Положення про експериментальний педагогічний майданчик» (1993) такі майданчики створюють для реалізації педагогічних ініціатив, спрямованих на оновлення змісту, впровадження принципово нових технологій у практику закладів освіти. Ініціатором створення може бути будь-яка особа чи заклад освіти [1].

ВИСНОВКИ. З огляду на зростаючу роль електронних підручників у навчальному процесі аграрних ВНЗ I-II рівнів акредитації, одним із перспективних напрямів роботи педагогічного колективу має стати активна підготовка викладачів коледжів до процесу розробки та створення електронних підручників та власне сама їх розробка та створення для подальшого ефективного використання у процесі індивідуалізації навчання.

Необхідність підготовки викладача до роботи із комп'ютером, сучасними інформаційно-комунікаційними технологіями в черговий раз показала важливість функціонування цілісної системи розробки, створення і впровадження електронних підручників.

Як попередню необхідну умову для реалізації цих завдань слід відмітити наявність у аграрних коледжах оснащення всіх об'єктів і суб'єктів навчального процесу засобами комп'ютерної техніки і комунікацій, наявність або створення комп'ютерних мереж різних рівнів (локальних, регіональних, глобальних), ефективне використання інформаційних і

комунікаційних технологій викладачами, оптимізація використання ресурсів мережі Інтернет для розв'язання поставлених задач, формування у викладачів умінь і навичок ефективного застосування комп'ютерної техніки шляхом підготовки педагогічних працівників з огляду на досконале оволодіння сучасними комп'ютерами.

Таким чином, створення електронних підручників є важливим засобом значного підвищення ефективності індивідуалізації навчання. Саме на цій основі створюється реальна можливість для підготовки викладачів аграрних коледжів, які мають широку ерудицію і динамічний тип мислення, володіють ефективними методами пошуку та обробки інформації, уміють раціонально застосовувати засоби комп'ютерної техніки і комунікацій у професійній діяльності.

Підготовка викладачів аграрних ВНЗ I-II рівнів акредитації до процесу розробки та створення електронних підручників теж важливий та досить трудомісткий процес, який базується у першу чергу на бажанні самого викладача.

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Наказ Міністерства освіти України від 16.12.1993р.№451 «Положення про експериментальний педагогічний майданчик».
2. Гуржій А.М., Жук Ю.О. Засоби навчання і нова парадигма освіти. // Нові технології навчання. – К.: ІЗМН, 1997. N 19. – С. 30-34.
3. Семенишена Р.В. Сучасна освітня парадигма – як один з елементів побудови дидактики // <http://kpdu.edu.ua/forum/index.php?>
4. <http://www.agronmc.com.ua/nmc/07.html>
5. Ольховик Т.О. http://www.agronmc.com.ua/exhibition/05_1.html
6. www.ped.sumy.ua
7. <http://uazakon.com/document/spart36/inx36753.htm>
8. http://westukr.itgo.com/zmist_do_posibnyk.html
9. Зимина О.В. Печатные и электронные учебные издания в современном высшем образовании: Теория, методика, практика. / О.В. Зимина. – М.: Изд-во МЭИ, 2003. – 336 с.
10. Педагогічні технології: теорія та практика: Навчально-методичний посібник / За ред. проф. М.В.Гриньової. – Полт. держ.пед.ун-т. імені В.К.Короленка. – Полтава, АСМІ: 2007. – 232 с.
11. Уваров А.Ю. Электронный учебник: теория и практика. / А.Ю. Уваров. – М.: Изд-во УРАО, 1999.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

Кононець Наталія Василівна – викладач інформатики та комп'ютерних технологій Аграрного коледжу управління і права Полтавської державної аграрної академії, викладач вищої категорії.

Наукові інтереси: проблеми професійної підготовки викладачів аграрних коледжів.

ОСНОВНІ ТЕНДЕНЦІЇ ВИВЧЕННЯ ДИТИНИ У ТВОРЧОСТІ ПЕРЕДСТАВНИКІВ ВІТЧИЗНЯНОЇ ПЕДОЛОГІЇ ПОЧАТКУ ХХ СТОЛІТТЯ

Тетяна КРАВЦОВА
(Кіровоград)

У статті розглядаються основні підходи до вивчення дитини представниками вітчизняної педології. Автор робить спробу узагальнити основні напрями діяльності вітчизняних педологів на початку ХХ століття.

У зв'язку з потужним розвитком в українській педагогіці тенденцій до особистісно зорієнтованого виховання, заснованого на пріоритетності гуманістичних цінностей, актуальними є наукові пошуки, пов'язані з проблемою вивчення дитини в її педагогічному значенні, зокрема – в історії вітчизняної педагогічної думки. У цьому контексті зростає увага до досвіду розв'язання означеної проблеми представниками педології, погляди яких характеризувалися глибоким інтересом до особистості дитини, новими підходами до її вивчення та визначення нових способів формування особистості протягом періоду дитинства.

Актуальність дослідження визначається ще й тим, що в ньому представлено історико-педагогічний аналіз досвіду втілення ідеї розвитку цілісного дослідження дитини в

українській педології, важливістю розширення і поглиблення знань педології як унікального аспекту реалізації глобальних ідей в окремій науковій дисципліні, запровадження їх у практику і головним чином, необхідністю в перетворенні результатів історичних надбань в інструмент вирішення теоретико-методологічних і практичних проблем сучасної педагогіки та психології.

Спроби втілення зазначеної ідеї мали місце вже на початку становлення вітчизняної науки, а зокрема – в 20-30-х роках ХХ століття. Тож звернення до аналізу цього досвіду уявляється необхідним як з теоретико-історичного боку, так і практичного.

Зауважимо, що педологія, як одна із течій реформаторської педагогіки здобула значну популярність в Україні у першій чверті ХХ століття, її найвідомішими представниками були С.Ананьїн, Я.Чепіга, О.Залужний, І.Соколянський, О.Попов, та ін. Їхні педагогічні погляди досліджувалися у працях О.Сухомлинської, Л.Березівської, Н.Дічек,